

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Pünkösti közösség*

Mindnyájan pedig, akik hívének,
együtt valának és mindenük köz vala.“

(Csel. II.—44.)

A Mester halála után a tanítványok nehezen bírták az egyedüllét fájalmát. Mint a megvert nyáj szétszóródva bú-sulták végig a napokat s úgy gondolták, mindegynek vége. Voltak, kik csodára vártak, égi erők beavatkozását remélték, mert nem bírták elviselni a gondolatot, hogy az, akinek hívá-sára egykor elhagyták életük küzdelmének egyszerű szerszá-mait, aki örömuzenetet hirdetett s egy csodálatos Ország eljö-veteléről beszélt, ilyen váratlanul és ilyen tragikus körülmé-nyek között örökre elhagyja őket. Voltak, kik emberek gúnyos mosolyán, szemrehányó tekintetén át nevetségesnek látták sorsukat, olyanoknak érezték magukat, mint akik hiú ábrán-dok után szaladtak, dörén hittek s minden maradék idejüket bizonytalan eszmények szolgálatába állították. Mindenik ta-nítvány érezte, hogy levert-lelke tétlen panaszával semmire sem megy, tudta, hogy magáramaradt erejével hiába fog akármire s ezért szüntelenül erősödött bennük a vágy talál-

* Pünkösti ajánlólevél.

kozni egymással, közel érkezni egymáshoz. Emlékeztek arra, hogy amikor együtt voltak s lelkük ereje egymásba fogódzott, a nehéz körülmények könnyűeknek tündek, a nagy feladatok örömet okoztak, a fájdalmak hamar gyógyultak, a bánat mosollyá változott. A tanítványi közösség drága emléke hívta egybe őket pünköst reggelén. Utoljára a kereszt gyötrelmes hangulatában voltak együtt s szent izgalommal, remegő vágyakozással várták a pillanatot, amikor ismét együtt lesz a régi bajtársak meghitt serege. Ilyen lelki előzmények után virradt rájuk az a reggel, amelynek ünnepi történéseit imád-ságos gondolatokkal most is boldogan idézzük...

Ha helyesen értelmezzük a lélek élettörvényeit, a pünköst eseményeiben nem keresünk csodákat és rendkívüli történéseket. A találkozás meleg hangulatában csirábaindult a lelkük alján szendergő gondolat. A nagypéntek megrendítő pillanatai, a húsvét magasztos percei, a magány mély, belső vívódásai mind előkészítő út volt a tanítványok számára ahhoz, hogy a Mester szándéka a felismerés után megvalósulásba induljon. Átmelegedett lelkük édes mámorában a közösség erős érzése lendületbe hozta életüket. Tudták már bizonyosan, hogy a megbízgatást vállalniok kell s amikor a felelősség komoly szép terhe súlyában összedobbant a lelkük e ritka pillanat tartós élményében, egymással néma szerződést kötöttek. Országépítésre határozták el magukat s akkor, az első pünköst vallásos feszültségének nagyszerű alkalmával az első alapkövet ünnepélyesen elhelyezték; a *gyülekezetet*, az első vallásos közösséget életrehívták. A lelkük eleven vérszerződése volt ez, melyre a szent pecsétet Isten glóriás közelsége tette rá. Isten lényege a teremtés s valahányszor áldott teremtő munkára készül fel az ember, mindíg hasonlít Istnéhez. Ilyenkor a benne tovább reszkető isteni lélek teremtő perceit éli. Nagyszerű élményei támadnak ilyenkor, zúgó szelet hallhat, tüzes nyelvet, vagy felröppenő fehér galambot láthat, de a lázas szent mámorban fogant ünnepi tartalomnak ezek a látomások csak mellékkörülményei. A szent lendület, mely szólásra bírta Pétert, az erő, mely a háromezerek elhatározását megérlelte, a közösségi érzés tiszta hangulatában isteni törvényszerűség rendjén, a hit szárnyain cselekvésbe kezdő emberi lélek munkája volt.

Országot teremtő nagy magyar szándékunk imádkozva hajol a pütkösti emlékek fölé s világháborúk nehéz útjain megállva, az „egyakarattal“ indulók elhatározásából szeretnénk új lendületet venni. Életünkön átviharzó nagy események, harcmezők véres élményei, megkönnyezett ezernyi hősök, a viharban letöredezett ágacskák, magukramaradt árva-gyermek, mintha felőrölték volna elhatározásaink lelkét. Tétován járunk, lemondó hangulatunk, belefásuló reményünk alján meddő álmunk kínjai tépnek. Országot síratunk.

Teológiai Akadémiánk ünnepi követét s ahova követet nem küldhetek, e szöveget azért küldöm egyházközségekbe, hogy zsoltárok dalaival együtt a pütkösti közösség emlékeit idézze s magyar unitárius hitünk győzelmes erejével hirdesse számotokra az istenerejű emberi lélek csodálgait. Azért küldöm, hogy szavaiból megértsétek; nincs igazuk a félelmet hirdetőknél, a jajgatva vaklármát keltőknél, a bizonytalanoknál, a kételkedve járóknál... Isten Országáé úgyis megépül! Örökszép törvényei az emberi társadalom belső erejét megnövelik. A kenyértelenek kenyeret vesznek, a hajléktalankor hajlékot kapnak, a betegek meggyógyulnak. E nagy országban belül az ezeréves magyar tartomány ősi földjén új élet támad, mert nemzeti fájdalomunk tépő kínjai nyomán, hegyek omlása, tengerek morajlása után, irtózatosszerű erőfeszítések háborús küzdelmei után a jó isteni szándék pütkösti ereje megteremti az új világot.

Fogadjátok áldozatos magyar lélekkel.

Az egyházközségnek és minden jó magyarnak boldog ünnepeket kíván az Unitárius Teológiai Akadémia Igazgató-sága és Tanári kara nevében

Kolozsvár, 1943. pütköst hava

Dr. Abrudbányai János
dékán.

VÉNDIÁK TALÁLKOZÓ AZ UNITARIUS KOLLÉGIUM-BAN. Az 1932—33. iskolai évben végzett vendiákok tíz éves érettségi találkozója folyó hó 27-én, vasárnap délelőtt 9 órakor lesz a kollégium tanári szobájában. Felkérem a volt osztálytársakat, hogy megjelenési szándékukat címemre minél előbb bejelenteni szíveskedjenek. Bodor András. Unitárius Kollégium.

Józan Miklós unitárius főpásztornak

(Püspöki látogatás alkalmából)

Mint egy bűgő harang, büszke, szép toronyból,
Istenimádásra, ahogy hív, ahogy szól
És ezren hallják s templomba indulnak,
Templomi padokban, imára borulnak
S a lelkük betelik hittel, reménységgel,
Mezők illatával, mosolygó kék éggel
S püünkösti bátorság fogja meg a kezét,
Boldogság utakon diadalra vezet . . .

Úgy kondul a hangod, ezüstös ércesen,
Úgy siet mindenki, hogy közel érhessen,
A Te közeledbe, hol, mint a templomban,
Minden nemes érzés, mint a tűz fellobban.
A Te közeledben, szavad hallatára,
Szíveinknek kertje, lelkeink határa,
Kizöldült, beszépillt ezer, szép virággal,
Telehullott piros, püünkösti rózsával.

Köszönjük, hogy jöttél, hallattad a szavad,
Drága muzsikája zeng, zúg és megmarad.
Nem felejtjük soha, szívünkbe van írva,
Hallgattuk s hallgatjuk mosolykönnybe sírva.
Mosolyban és könnyben, úgy éreztük magunk,
Hogy legboldogabbak s a legjobbak vagyunk.
A szavad megmosott tisztára, fehérre,
Úgy, hogy lelkünk karja az Istent elérje.

Köszönjük, hogy jöttél és a mienk voltál,
Gazdaghoz, szegényhez, mindenkihez szóltál.
Édes atyamódra szíved osztottad szét,
Mégis megőrizted nagy szíved egészét.
Osszad, osszad tovább e meleg nagy szívet!
Hogy, aki e szívnek melegével siet,
Boldog, bátor legyen és mondja el százszor:
Aldjon meg az Isten, „Aranyszív“, Főpásztor!

VÁRY DOMOKOS

Püspöki látogatás az udvarhelyi egyházkörben

Székelyudvarhely

Józan Miklós unitárius püspök a székelykeresztúri unitárius gimnázium 150 éves jubileumi ünnepét megelőzőleg, május 29-től június 5-ig látogatást végzett a homoródvidéki unitárius egyházközségekben és közben Homoródszentpálon keblitanácsi konferenciát is tartott. A püspök úr Ürmösi József püspöki titkár kíséretében május 29-én délután érkezett Székelyudvarhelyre, hol az egyházközség nevében Pál Mihály egyházközségi gondnok fogadta. Este 6 órakor nagyszabású templomi ünnepséget rendeztek tiszteletére, amelyen a katonai és polgári élet vezetői is részt vettek.

A hívek sokasága zsufoolásig megtöltötte a templomot. Az ünnepség Ürmösi József püspöki titkár imájával kezdődött, amely után dr. Abrudbányai János teol. dékán tartott szabadelőadást „Virraszt az unitárius magyar lélek” címen. Előadásának bevezetésében kiemelte, hogy sokan hangoztatják, hogy ezekben a sorsdöntő időkben nagy baj, hogy a nemzet lelkileg, vallásilag olyan sok felekezetre van tagozódva. Némelyek azt ajánlják, hogy a felekezetek tartsanak a legteljesebb fegyverszünetet ebben a sorsdöntő időben. Véleménye szerint ez a mai időkben nem elég. Határozottabb formában kell munkálni a nemzeti lélek egybedobbanását. Az unitárius magyar lélek Dávid Ferenc szellemében négyszázadon keresztül töretlen hűséggel ápolta a legszentebb erdélyi örökséget s vigyázott arra, hogy minden vallásos megmozdulása nemzetépítő legyen. Ezután érdekesen fejtette ki az unitárius magyar léleknek a háborúról és a küzdő ember földi rendeltetéséről való felfogását és azt az állítását érdekes okfejtéssel igazolta, hogy nem a paradicsom veszett el a földről, hanem az ember fejlődésében volt megakadályozva ennek kifejlésében és azt állítja, hogy az ember eljövendő fejlődése által az ősi ösztönök és gyarlóságok leküzdése által fog kialakulni az elveszettnek hitt paradicsom.

Az általános érdeklődést lekötő előadás után dr. Bányay Jánosné énekelt, Tompa Lászlóné orgonakiséréte mellett, szépen csengő hangja és énektudása nagy gyönyörűséget szerzett a hallgatóságnak. Barra Gizi szavaltta el Józan Miklós püspöknek „Igy szólt a Mester” című költeményét közvetlen háttással. Ezután az üdvözlésekre került a sor, amelynek során a püspök urat Sigmond József lelkész az egyházközség nevében, Sigmond Józsefné tiszteletes asszony a Nőszövetségek nevében, Fazakas Ildikó a leányifjúság, Zillmann Vilmos a közpiskolai ifjúság, Gyöngyösi Sándor az elemi iskolások,

Gálffy Ica zetelaki tanítónó pedig a szórványok nevében üdvözölték.

Józan Miklós püspök az üdvözetekre válaszolva, örömeinek adot kifejezést, hogy a székelyudvarhelyi unitárius egyházközség a kisebbségi életet átvészelve, a megerősödés útján van. Hálás kegyelettel emlékezett meg azokról az alapítókról, akik munkásai voltak az egyházközség megerősödésének, abban a hitben és reménységben köszönte meg az egyházközség és Nőszövetség üdvözetét, hogy továbbra is lelkes támogatói lesznek az egyházközségnek. Az ifjúság üdvözetére hangoztatta, hogy a maga gyermekkorá és ifjúsága idéződik vissza lelkében, mert gyermekkorában Homoródszentpálon, nagybátyjánál Tóth Ferenc kántor-tanítónál időzött a nyári szünidőkben, aki egyik jóltevője volt az udvarhelyi unitárius egyházközségnek és földi porrései itt nyugosznak a székelyudvarhelyi temetőben, hova el fogja vinni a kegyeletes megemlékezés pár szál virágját.

Másnap, május 30-án, vasárnap a hősök emlékünnepén az unitárius templomban a püspök úr tartott istentiszteletet, amelyen áhítatos ima után a Jelenések könyve 2 r. 10. v. alapján: „*Légy hív mindhalálig és Neked adom az életnek koronáját*“ alapige nyomán, kegyelettel emlékezett meg az elhunyt hősök érdemeiről és példaképen állította őket a mai küzdelmes időkben a hazáért és nemzetünkért meghozandó áldozatok bebizonyítására.

A püspök úr a titkár és udvarhelyi lelkész kíséretében a vármegyei, városi és katonai hatóságoknál a szokásos tisztelgő látogatásokat megtette.

Homoródszentpál

Május 31-én reggel 8 órakor a püspök úr és kísérete Szent-Királyi Kálmán alispán társaságában Homoródszentpálra utazott, közben Recsenyéd egyházközségében a falu közepén felállított díszkapunál a recsenyédi hívek jelenlétében Bede Emil lelkész üdvözölte a püspök urat s örömeinek adott kifejezést, hogy ha hosszabb időre mostani útjában nem maradhat az egyházközségben, legalább átutaztában szeretettel köszönhetik a községben. Innen a recsenyédi és homoródszentpáli lovasbandérium kíséretében, akinek nevében Bartha Gyula homoródszentpáli presbiter üdvözölte a püspök urat, tovább folytatta útját Homoródszentpálig, hol a falu végén felállított díszkapunál a járás nevében Nagy Sándor főszolgabíró, az egyházközség nevében Dimény Lajos kurátor és a község nevében Szabó István községi bíró fogadta. Ezenkívül üdvözet hangzott el a Nőegylet, leventEIFjúság és az iskolás gyermekek részéről, amelyeknek elhangzása után a falu népével együtt

bevonult a püspök és kísérete a lelkészi lakásba, hol rövid ott időzés után 10 órakor megkezdődött a *presbiteri értekezlet*.

Az értekezlet megkezdése előtt Bálint Ödön egyházköri esperes a kör nevében üdvözölte a püspök urat s megköszönte azt az áldozatos fáradságot, amelyet azáltal tanúsított, hogy ilyen nehéz és küzdelmes napokban meglátogatta a Homoródvidéke egyházközségeinek nagyobb részét s hitet, megerősödést és bizalmat hozott a további kitartó küzdelemre és a hitben való megerősödésre. Püspök úr válaszában nagy örömeinek adott kifejezést afelett, hogy ismét megjelenhetett hosszú évtizedek után Homoródszentpálon, amelyhez gyermekkorának annyi kedves emléke fűződik, amidőn itt időzhetett Tóth Ferenc tiszteletes mesturamnál, akihez rokonsági kapcsolatok fűzték s akinek támogató jóindulatát és segítségét is élvezte. Szeretettel köszöntötte Homoródszentpál népét és a szép számban összegyűlt presbitereket és az értekezletet megnyitotta és felkérte dr. Abrudbányai János teol. dékán afiát, hogy előadását tartsa meg.

Dr. Abrudbányai János a „magyar unitárius presbiter“ címen kifejtette, hogy nemzeti életünk sorsdöntő pillanataiban mindenki nagyon fontosnak tartja a lelkiegységet. Vannak ugyanis nagy nemzetelvi kérdések, melyekben már minden magyar teljesen egyetért, vannak azonban súlyos részletkérdések, melyekre nézve nincs egységes álláspont. Mindenki egyetért abban, hogy nemzetünk sorsát és életét egy örök Gondoskodás tartja számon, de hogy milyen viszonyban állunk ezzel a Gondoskodással, Istennel, hogy találkozhatunk Vele, miként nyerhetjük Tőle a legtöbb erőt és a legbiztosabb útmutatást — ezt illetőleg nem vagyunk egy véleményen. Pedig a magyar nemzetnek élete jobbrafordítása érdekében sokat, nagyon sokat kell tennie. Sietős dolga van ennek a nemzetnek és e dolga elvégzésében csak egyedül Istenre számíthat. — Nincs egyetlen olyan ország sem, mellyel való kapcsolat igazán biztosíthatná számára a jövő boldogulást s ezért minden igyekezettel azon kell lennie, hogy Isten Országával építsen ki bensőséges és szoros jó viszonyt. Ide természetesen nem alkalmas sem síma, sem kevésbé síma diplomácia, ide őszinte bizalom, tiszta szándék, jóra való elhatározás szükséges. Szükséges, hogy az egész nemzet lelkierejét latbavetve, előítélet nélkül állapítsa meg, hogy melyik a legtermékenyebb módja az Isten országa örök királyával való viszony létesítésének s aztán azt építse ki. Mi unitáriusok úgy hisszük, hogy a magyar nemzet számára ezt a műveletet az a vallás képes a legjobban elvégezni, mely a magyar ember lelkivilágához hozzátalál, mely a magyar lélek talajviszonyainak megfelel. Vallásunk benső tartalma olyanak látszik, mint amely magyar nemzet számára a legtöbb biztatást rejt magában ilyen tekintetben s ezért

minden tagja Egyházunknak komolyan és felelősségteljesen kell teljesítse minden kötelességét, tudva azt, hogy ezzel egész magyar nemzetének hűségét szolgálja.

Zoltán Sándor homoródszentmártoni lelkész, teol. magántanár „a presbiter és az egyházközségi szociális teendők” címen kifejtette azokat a tennivalókat, melyek egyházi-szervezeti törvényünkkel kapcsolatban és ezen kívül az egyháztársadalmi életben a presbiterekre várnak oly módon, hogy a presbiterek ne csak az egyház anyagi ügyeiben vegyenek részt, hanem legyenek segítő munkatársai az egyháztársadalmi (Nők Szövetsége, Ifjúsági Egylet, Gyermekistentiszelet stb.) egyesületi életben is a lelkésznek.

Mindkét előadás általános érdeklődést keltett a hallgatóságban és figyelmes hallgatás után több hozzászólás történt, ami a presbiteri konferencia életrevalóságát és szükségességét bizonyította.

A presbiteri értekezlet megerősítésére szolgált az is, hogy az újból kinyomatott „Presbiteri Káté” című könyvecske kiosztatott az egyházközségek presbiteri számára.

Délután 4 órakor ünnepi istentiszelet volt, amelyen Ürmösi József püspöki titkár prédikált Márk. ev. I. 16—18. v. alapján kifejtette a Jézus tanítványai sorába való jelentkezés szükségességét és bizdította a keblitanácsosokat, hogy mutassák meg unitárius vallásunkhoz való hűségüket és ragaszkodásukat azért, hogy a Jézus evangéliumának hű követői maradjanak a Dávid Ferenc vallásalapítónk szelleme értelmében. A főtisztelendő püspök úr Máté ev. 23. r. 11. v. alapján a krisztusi szolgálat szükségességéről beszélt, kihangsúlyozva, hogy a mai nehéz és küzdelmes időkben az igazi nagyságot az alázatosságban való szolgálat mutatja meg.

Homoródkarácsonyfalva

Június 1-én Karácsonyfalva egyházközségét látogatta meg a püspök úr. A határnál a leventEIFjúság lovasbandériuma várta és fogadta, a község közepén felállított díszkapunál, a községi bíró, a róm. kath. plébános és az iskolás gyermekek üdvözölték. Tíz órakor templomozás volt, amelyen Kiss Zoltán abásfalvi lelkész végezte a szolgálatot, főtisztelendő püspök úr pedig Máté 18. r. 19. v. alapján tartott üdvözlőbeszédet, amelyben az egységes összetartó munka szükségességét hangsúlyozta a hívek előtt, kiemelve azt, hogy az egyakarattal történő munkán van Isten áldása és a haladás lelke. Az istentiszelet végeztével Bálint Ödön helybeli esperes-lelkész üdvözölte a főtisztelendő urat, kiemelve a püspöki látogatás nagy értékét, amely erőt és kitartást ad a híveknek. Üdvözlés hangzott meg el a Nőegylet és Leányegylet nevében. Az üdvözlések vé-

geztével Ürmösi József püspöki titkár két újszülöttet keresztelt meg.

Homoródalmás

Innen délután 4 órakor indult el a püspök úr Homoródalmásra, melynek határában 24 tagú leventefjúsági lovasbandérium várta és köszöntötte a püspök urat s ezeknek kíséretében érkezett meg fél 5 órakor a község elején felállított díszkapuhoz, ahol a községi bíró, a leányifjúság és iskolás gyermekek, valamint a Bajtársi Szövetség nevében hangzottak el üdvözlések s ezután a menet a lelkészi lakásba, majd a harangozás bevégeztével templomba ment, hol a zsufoolásig megtelt szép nagy templomban Ürmösi József püspöki titkár imádkozott és tartott egyházi beszédet II. Tim. I. r. 15. v. alapján a reánk bízott drága kincsnek hitünk igazságainak megőrzéséről, amelyre a homoródalmási gyülekezet népe a megpróbáltatás 22 esztendeje alatt számtalanszor gyönyörű példáját mutatta meg. Püspök úr üdvözlő beszédében a Máté V. 48. v. alapján a lelki tökéletesség szükségességéről beszélt és buzdította a hiveket, hogy tovább is tartsanak ki a lelkiélet mezején unitárius hitünk igazságai mellett. Az istentisztelet végeztével az egyházközség presbiteriuma és gyülekezete nevében Simén Domokos helybeli lelkész üdvözölte a püspök urat s kérte, hogy amint a multban a püspök úr elődei mind szoros kapcsolatban voltak ezzel az egyházközséggel, fogadja be ő is szeretetébe és zárja szívébe ezt az egyházközséget. Püspök úr válaszában megköszönte a megható szeretetet és ragaszkodást és kifejezte, hogy a nagy elődök nyomdokain kíván haladni, de ettől eltekintve is legyen meggyőződve az egész egyházközség és az egész székelység, hogy ha testileg nem lehetett itt Erdélyben, de gondolatban és éjjeli álmaiban itt időzött, mert tudta és érezte, hogy a székelység alappillérje egyházunknak. Megköszönte azt a nagy szeretetet, mellyel fogadták.

Vargyas

Június 2-án, reggel indult a püspök úr a vargyasi egyházközségbe, hová fél 10 órakor érkezett meg és a templom közelében felállított díszkapu előtt, hova a község határától 12 tagú levente lovasbandérium kísérette, ünnepélyes fogadtatásban részesült az egyházi kurátor, Kisgyörgy Sándor községi jegyző, Nők Szövetsége, a határparancsnokság, leventefiúk és leányok, iskolás gyermekek és óvodisták részéről. 10 órakor templomozás volt, amelyen imát és Lukács 4. r. 4. v. alapján egyházi beszédet Késmárki Miklós baróti lelkész tartott a lelki táplálék szükségességéről, kiemelve, hogy a lélek javainak munkálása előbbvaló a test ápolásánál és gondozásánál. Püspök úr Hozseás VI. r. 6. v. alapján „irgalmasságot akarok és

nem áldozatot és az Istennek ismeretét inkább az égő áldozatnál“ igék alapján, a lelki és szellemi életnek fölemelését és ápolását kötötte a hivek lelkére. Istentisztelet végeztével az unitárius egyházközség nevében Kádár Lajos helybeli lelkész üdvözölte a püspök urat és kifejezte azt az örömét, hogy milyen jól esett neki és az egész gyülekezetnek szemtől-szemben hallani a püspök úr búzdító szavát, amelyet a rádióból az éter hullámain anyiszor és olyan erőteljesen vigasztalással hallgattak 22 éven keresztül.

Barót

Délután 4 órakor tovább ment a püspök úr és kísérete a baróti szórványegyházközségbe, amelynek határánál a felső-rákosi leventefjúság lovasbandériuma fogadta és kísérte be Barótra, hol a lelkészi lakás előtt felállított díszkapunál a városi és járási hatóságok, a község, a református lelkész, a róm. kath. plébános, Nőkszövetsége és az ifjúság nevében fogadták a püspök urat. Innen az egész menet az országzászlóhoz vonult és azt megkoszorozta, azután pedig a református Népházban tartatott meg az istentisztelet, amelyet vallásfelekezeti különbség nélkül részt vett a baróti hivek zsufolásig megtöltöttek. Egyházi beszédet Ürmösi József püspöki titkár tartott, Csel. 3. r. 6. v. alapján, amelyben a hitbeli segítség, bizalom és reménykeltés szükségességét hangoztatta, hogy a mai megpróbáltatott időben el kell nemulnia a hiábavaló panaszoknak, mert egyetértő kitartásra van szükség. A főtisztelendő püspök úr a 130. Zsoltár 5. v. alapján: „Várom az Urat, várja az én lelkem Őt és az Ő beszédében vagyon az én reménységem“ igék alapján arról a boldog örömről beszélt, melyet Isten számunkra a felszabadulás öröme által megadott és bizonyosokká tett afelől, hogy nem oknélküli volt a Benne való reménységünk, mert nemcsak a rádió hullámain, hanem személyesen hirdetheti azt a boldog találkozást, amelyre mindig vágyott, hogy a székely nép között megjelenhessék s amely most élő valósággá lett. Külön kiemelte a Barót község népének azt a szeretetteljes megnyilakozását, amellyel őt fogadták s amiért hálás köszönetét nyilvánította. Istentisztelet végeztével Rostás Dénes bölöni lelkész, háromszékköri esperes és Taar Géza nagyajtai lelkész üdvözölték a püspök urat. Istentisztelet közben Gazdag Miklós nagyajtai énekvezér orgonakísérete mellett, Gazdag Miklósné igen hatásos szóló énekszámot adott elő. Este az Agoston-féle étteremben barátságos, jó hangulatú társasvacsorán meleg szeretetben ünnepelték a főtisztelendő püspök urat.

Oklánd

Június 3-án, reggel 9 órakor érkezett a püspök úr Oklánd községbe, hol a papiház előtt felállított díszkapunál a község

nevében Kádár Ákos körjegyző és az egyházközségi gondnok, továbbá a Nőszövetség, Leányegylet köszöntötték. Áldozócsütörtöki ünnep lévén, a püspök úr kíséretével templomba vonult, ahol a szépen feldíszített és megújított templomban, Ürmösi József püspöki titkár tartott egyházi beszédet Lukács 21. r. 33. v. alapján, amelyben Jézus evangéliumának és beszédének örökkévaló igazságát fejtette ki és erősítette a hívek lelkében. Kelemen Imre lelkész 14 növendék konfirmálását végezte, akik szép tanubizonyságot tettek hitükben való megerősödésükről. Püspök úr áldását adta a kis seregére és a Csel. I. 11. v. alapján tartott üdvözlő beszédében Jézus szellemének, evangéliuma erejének igazsága által közöttünk való lakozását hirdette.

Délben családias közebed volt a hivatalok vezetőségének és a keblitanács tagjainak részvételével.

Homoródszentmárton

Délután 4 órakor tovább indult a püspök úr kíséretével Homoródszentmárton községbe, melynek határánál levante lovasbandérium várta és kísérte a falu végén felállított dískapuhoz, hol Zoltán Sándor unitárius lelkész az egyházközség nevében, Kесе Béla ref. lelkész egyházközsége és szórványai nevében üdvözölték. Igen kedves és megható volt Molnár Dénesné Székely Juliánna derék falusi asszonynak a Nőegylet nevében mondott verses köszöntője, melyet lapunkban is leközlünk.

A községbe való bevonulás után 5 órakor templomozás volt, melyen imát és egyházi beszédet Nagy Sándor lókodi lelkész mondott a Csel. III. 1—6. versei alapján a segítő készség szükségességéről és erejéről. Püspök úr Jeremiás 51. r. 10. v. alaján tartott üdvözlő beszédében az Úr által a mi részünkre megvalósított áldott igazságról beszélt, mellyel megszabadított a nehéz rabságból, amiért áldhatjuk a mi Istenünket a Sionban.

A püspöki látogatás ezzel befejezést nyert. Innen visszament Székelyudvarhelyre, honnan június 4-én délután leutazott Székelykeresztúrra a gimnázium 150 éves fennállásának jubileumi ünnepére.

A hívek általános érdeklődéséből, az egész útvonalon megnyilatkozott szeretetteljes fogadtatásból tapasztalható volt, hogy Józán Miklós püspök urunk ismert apostoli lelkületével, barátságos meleg szívével és szónoki készségével annyira megnyerte híveinek és más vallású hallgatóinak is szívét, hogy ezen útja nyomán csak áldás fakadhat drága magyar hazánkra és szeretett egyházunkra egyaránt.

Isten áldása legyen az elhintett magvakon!

Ü. J.

A székelykeresztúri ünnepélyek

Lezajlottak a székelykeresztúri báró Orbán Balázs gimnázium ünnepélyei s örömmel állapíthatjuk meg, hogy szebbek, ragyogóbbak voltak, mint ahogy elképzeltük. Sok ünnepély zsúfolódott össze egy pár napra, mégis mindenik ünnepély értékes, magával ragadó volt. A rendezőségnek, Székelykeresztúr városnak sokat köszönhetünk, mert az egész város vallásfelekezeti különbség nélkül részt vett az ünneplésben, a vendégek fogadásában, de tulajdonképpen az iskola szelleme vonzotta oda a vendégeknek nagy sokaságát s a környéken levő székely falvak népének legjavát. Ha valakinek nem volt fogalma eddig, hogy mi a néplélek által létrehozott iskola, Székelykeresztúron megláthatta és megláthatja.

A feledhetetlen ünnepélyek lefolyását a következőkben adhatjuk:

Június hó 4-én délután 5 órakor érkezett a Főtisztelendő Püspök úr Homoród-vidéki útjáról Székelykeresztúrra, hol a díszkapunál a város nevében dr. Jakab János főbíró fogadta üdvözlő beszéddel, az új gimnáziumnál pedig Ütő Lajos esperes és dr. Lőrinczy István törvényszéki bíró, iskolai felügyelőségnek fogadták tisztelet és szeretet érzésének a kifejezésével. A főpásztor az üdvözlő közvetlen, meleg válasszal köszönte meg. Másnap, június hó 5-én délelőtt 11 órakor a tízéves érettségi találkozó alkalmával istentisztelet volt, melyen Szolga Ferenc budapesti hitoktató lelkész imádkozott és Lukácsi Mózes székelyszentmiklósi lelkész tartott tanulságos beszédet.

A vendiákok ünnepe

A tulajdonképpeni jubiláris ünnepek sora június 5-én kezdődött, amikor érettségi találkozójukat tartották a vendiákok. Este ünnepi vendiák-est volt a gimnázium dísztermében, amelyen Killyéni Imre gíznáziumi igazgató intézett üdvözlő beszédet a vendiákokhoz. Ezután a székey harisnyás diákénekesek dalkara vonult a dobogóra és Kodály-dalokat énekelt Pétrffy Gyula karnagy vezetésével. A vendiákokat a mostani tanuló ifjúság nevében Nagy Samu VIII. osztályos növendék köszöntötte szeretetteljes szavakkal. Az ifjúság üdvözlő dr. Mester Miklós vendiák, országgyűlési képviselő válaszolt. Ezután P. Szentmártoni Éva, a kolozsvári Nemzeti Színház tagja, az intézet volt növendéke, énekelt szép sikerrel. Molnár Sándor vendiák, honvéd őrnagy a magyar katonai írók körének tagja, verseiből olvasott fel s a pompásan összeválogatott költeményei nagy hatást váltottak ki a közönség köréből. Utána P. Szentmártoni Kálmánné játszott zongorán magyar dalokat, majd Gyallay Domokos vendiák, a kitűnő erdélyi író, székelykeresztúri diákemlékeiből olvasott fel két szép elbeszélést. A gimnázium énekkara énekelt ezután, majd Izsák Domokos, a neves székely költő mondta el néhány költeményét s a nagysikerű mű-

sort ősi csürdöngölő fejezte be, amelyet patlogó ritmusú nótákra apró kis székely gyermekek táncoltak.

A vasárnapi ünnepély

Vasárnap délelőtt, június 6-án, az országzászló megkoszorúzásával kezdődött a további ünnepség sorrendje. Az országzászlónál a vendiákok nevében dr. Kiss Elek főjegyző mondott beszédet. Innen az ünnepi menet a templomba vonult Isten-tiszteletre, ahol Pál Dénes siménfalvi lelkész, felsőházi tag mondott imát és dr. Csíki Gábor missziós lelkész, kormányfőtanácsos prédikált. Ugyanakkor szabadtéri Isten-tiszteletet is tartottak a gimnázium kertjében, ahol dr. Kovács Lajos és Simén Dániel teológiai tanárok végezték a szolgálatot.

Az emlékünnepelely következett ezután és az új gimnáziumi épület felavatása. A gimnázium hatalmas udvarát zsúfolásig megtöltötte az ünneplésre összesereglett tömeg.

Hiszkegy után a gimnázium dalkara éneklte el a Székely Himnuszt, majd dr. Gelei József egyházi főgondnok, egyetemi tanár hatalmas ünnepi beszéddel nyitotta meg az ünnepi közgyűlést. Hadházy Sándor egyh. pénztárnok szép beszéd kíséretében javaslatot tesz 1 millió P. alap létesítésére.

A nagyhatású beszéd után Bessenyei-Kodály: Magyarokhoz című kánont énekelte el a gimnázium énekkara Péterffy Gyula zenetanár vezetése mellett. A gimnázium történetét Péter Lajos tb. igazgató, a jeles tanár ismertette, kimutatva az iskola küzdelmét a multban és jelentőségét a magyar közművelődésben. Ezután ismét a gimnázium énekkara énekelte Péterffy Gyula kitűnő vezetésével. A 150 éves gimnáziumot megáldotta, a gimnázium új, 1914-ben megnyílt épületét Józsa Miklós püspök emlekdett szellemű beszédében. Józsa Miklós püspök alkalmi ódáját után Elekes Emőd VII. gimn. oszt. tanuló szavalja el kiváló hatással. Józsa—Péterffy ódáját a gimn. dalárda adta elő igazi művészi sikerrel. A gimnázium díszzászlóját, az „Unitárius Nők“ ajándékát Útő Lajos esperes avatja fel hatalmas beszédben, melyet özv. Ugron Zoltánné ad át szívből jövő szavakkal és Kilyéni Imre igazgató köszönettel vesz át. Arany: Rendületlenül című költeményét Gyulai Ferenc VI. gimn. tanuló szavalja el hatásosan. Ezután az üdvözetek hosszú sora következett: A vallás- és közokt. miniszter nevében dr. Sebesi Ákos főispán, az EKT. és a Teol. Akad. nevében dr. Abrudbányai János teológiai akadémiai dékán, a kolozsvári unitárius kollégium nevében P. Szentmártoni Kálmán tb. igazgató, a Tankerület részéről dr. Rózsa József főigazgató, Udvarhely vm. részéről Szent-Királyi Kálmán alispán, a székelykeresztúri járás részéről dr. Kósa Béla főszolgabíró, Székelykeresztúr város részéről pedig Demeter András főjegyző, az Erdélyi Párt részéről pedig Nyíró József mondtak üdvözlő beszédet. Az üdvözetekre a tanári kar élén dr. Lőrinczy István törvényszéki bíró, felügyelőgondnok válaszolt tartalmas beszédben.

Amit leírtunk csupa váz, csontváz. A lélek azonban úgy áthatott minket, akik ott voltunk, hogy az mindig feledhetetlen élmény marad. A gimnázium igazi szelleme hatott át mindnyájunkat, régi emlékeink felújultak s azzal a tudattal hagytuk el Székelykeresztúrt, hogy az Unitárius Egyház ottani iskolájának szép nemzeti hivatása van s erre is föltétlenül szükségünk van a közel 400 éves kolozsvári kollégiumunk mellett.

A rendezés elsőrendű volt, a diákok kitétek maukért tanárikaik vezetése mellett, Székelykeresztúr pedig igazi magyar vendégszeretettel kötelezte le a nagy vendégsereget.

Isten áldása Igyen az iskolán, vezetőségén és tanulóin, Isten áldása Székelykeresztúr népén.

Emlékezés a fáradhatatlan munkálkodóra, a papi eszményképre: Kovács Lajosra

Megható levelet hozott Brassóból a posta. Szeretet vezette a tollat, hogy beszámoljon egy lélekemelő ünnepegről, ami május 16-án zajlott le az unitárius templomban. Idézem a levél sorait:

„Nem tudom, van-e tudomásotok arról, hogy az itteni egyházközség Kovács Lajos maradandó emlékének megőrzésére egy márványtáblát helyezett el a templom előcsarnokában. Ennek leleplezése volt az elmúlt vasárnap, nagyon szép ünnepség keretében, a többi felekezet lelkészei és vezetői jelenlétében. Fekete Lajos nagyon szépen megrendezte; prédikációja, amely az elhunyról szolt, gyönyörű volt. Szabó Samu az életrajzát mondta el, dr. Zoltán Gyula főgondnok pedig az ünnepi beszédet, melynek végén harangzúgás közt lehullt a lepel... Ennek az általad adományozott himzett terítót használtuk, hogy legalább szimbolikus részt vegyél Te is. A végén papunk ez alkalomra írt gyönyörű odáját olvasta fel. Utána a temetőbe mentünk. A Nőegylet egy szép csokrot vett, amelyet az elnöknő (lekész felesége) ráhelyezett a sírra. T. Mari vitt még egy kisebb csokrot, Bözsi egy csokor tulipánt, mama és én egy-egy csokor gyöngyvirágot. Az ünnepség szép és megható volt.“

Eddig a levél. Legjobbkor érkezett, hogy dinamikus indító erőt adjon felejthetetlen barátunkról szoltó megemlékezéséhez. Halála után hat héttel, búcsú nélkül, menekülésszerűen hagytuk el Brassót, nem sejtem, történt-e az Unitárius Közlöny hasábjain megemlékezés róla.¹

¹ Igen. Az 1942. évi novemberi számban Ürmösi József püspöki titkár tollából. --- Szerk.

Hogy ki volt Kovács Lajos, mi tudjuk legjobban, kik áldozatos életét gyermekkorunk óta figyelemmel kísértük. Egy összekuszált, zavaros ügyekbe bonyolódott egyházközséget vett át Brassóban 1914-ben, ügyes kézzel hamarosan rendbeszedett mindent és az egyházat az anyagi megalapozottság útjára vezette el. Amikor némi pénz összegyűlt, Kádár Sándor hitelére a város szívében emeletes házat vásárolt, lelkesen agitált, gyűjtött, a Nőegylet segítségével elsőrendű műkedvelő előadásokat rendezett, mindezt egy szent cél: az építendő templom érdekében. Mert hiszen az unitáriusoknak évtizedeken keresztül nem volt otthona Brassóban, szívesen látott vendégekként a református templomban tartották istentiszteleteiket. Kovács Lajos egy pillanatra sem felejtkezett el a kitűzött célról, ismert szívósságával kiharcolta a diadalt. Az unitárius templom alapjait szép ünnepség keretében raktuk le; a Kútutcában, már emelkedtek a falak, mikor jött a betiltó rendelkezés. Meg kellett szüntetni a munkát, hosszas húza-vona, tárgyalások után végre kijelöltek egy másik telket. Felépült az Isten háza és a szép papi lalkás, igaz szívbeli örömünkre, de csakhamar politikai támadások célpontjává változott. Modern lapos tornyába kötöttek bele irredenta-toronynak nevezték el, ami azért befejezetlen, hogy hirdesse mindenknek Csonka-Magyarországot...

Kovács Lajos nem csupán egyházának keretein belül dolgozott. Lelkes magyarsága társadalmi megmozdulásokban való szerepvállalásra serkentette. Nem volt Brassóban ünnepély, ahol ne lehetett volna mozgékony, szikár alakját látni. A templom befejezése után újabb szép terv megvalósításához fogott. Iskolát akart építeni az unitárius gyermekek számára, beindította a dolgot és akkor kegyetlenül kettészelt minden tervet a bécsi döntés okozta fejetlenség, amikor híveink kétharmad része elhagyta a várost. Hiába volt a jó szó, a sok beszéd, az emberek követték csalhatatlan népi ösztönüket, megérezték, hogy: az ottmaradókra... keserves idők várnak... Az általános felfogás ebben az időben így festett. „Én nem akarok hős lenni, én megyek“... Mihez foghatott az elkövetkezett szigorú szó és mozgáskorlátozásban egy örökös tevékenységhez szokott Kovács Lajos? Csak a felületen honolt bódultság és látszólagos nyugalom: megszapordtak a teendők alaposan. Segédlelkész nélkül maradtunk: végezte egyedül a hitoktatást. Talán még szorgalmasabban látogatta az unitárius szegények hajlékait, felkereste őket bárhol, a város távoli, kilométerekre eső negyedeiben, a politikai vétségek börtönében ártatlanul meghurcolt lelkészeinket, hogy anyagi segítséget és lelki vigaszt nyujthasson. Detektívek vigyázták a templomban minden szavát, kellemetlenségei támadtak,

március tizenötödiki beszéde miatt feljelentették, a sziguran-
cára citálták, csak nehezen lehetett elsímítani a dolgot.

Tovább vitte egymagában a szívügyévé vált egyházi lap
az „Unitárius Jövendő“ szerkesztését, képzett szakemberek
elismerését szerezve meg ezzel magának és egyházának. Korán
felismerte, hogy milyen óriási veszélyt rejt magában népne-
velési szempontból a súlyos délerdélyi probléma: a lelkész és
tanítóhiány s kidolgozta, elrendezte utánptlásóra három tehet-
séges szegény unitárius gyermek neveltetésének a költségeit.

Bár egyházpolitikai működése alatt közte és az ifjabb
nemzedék között néha kisebb-nagyobb surlódások, vélemény-
eltérések merültek fel: jóhiszeműségét, egyházszeretetét, elv-
hűségét, munkás, példaadó életét senki sem vitathatja el...

Soha nem törődött magával, nem vette komolyan alatto-
mos betegségét. Családja, orvosai óva intették, figyelmeztet-
ték, hogy kímélje magát, nem tudot nyugodni, fáradhatatlanul
dolgozott tovább. Már súlyosan beteg volt, amikor utoljára
hirdetett ígét az Isten házában... És egy hét múlva villám-
csapásként cikázott a hír: nincs többé Kovács Lajos!...

Temetésén az egész város zokogott. Rég nem látott tö-
megben vonult fel a magyarság, vallás- osztálykülönbség
nélkül, kifejezést adni részvételének és magyar becsülésének.
Ravatala virágokkal borítva állt a templomban és sorra vettek
Tőle búcsút a magyarság vezetői. Sokaknak elfojtotta szavát
a zokogás, sokakat a hatalom nem engedett szóhoz jutni. Pó-
tolhatatlan veszteség ért bennünket, soha nem tudjuk az ön-
feláldozó jóbarátot, tökéletes lekipásztort elfelejteni. Gond-
latban sírjához zarándokolunk és mint Antónius egykor Julius
Cézárt, mi is e rövidke kis mondattal jellemezzük:

„Ez férfi volt!“

Dr. Kerekes Istvánné

TAGTÁRSAINKHOZ, OLVASÓINKHOZ! Az Unitárius Köz-
löny előállítási költségei oly magasak, hogy évi 2 Pengőért 12
számot nem tudunk előállítani. Ilyenofrmán könnyű kiszámí-
tani, hogy mi lesz lapunk sorsa 2 P. előfizetéssel. Arra kérjük
kedves olvasóinkat, vállalják a 3 P. évi tagsági díj befizetését;
ezzel egyfelől megerősítik a lapot, másfelől pedig maguknak
megszerzik a tagsági jogok teljességét. Alapszabályaink szerint
a tagsági díjat az év első felében kell befizetni, mert csak ebben
az esetben van joga a tagnak a közgyűlésen szavazni. Az alapító-
tagsági díj kamata csak abban az esetben fedezi az Unitárius
Közlöny költségeit, ha az legalább 50 P. Kérjük tagtársainkat,
hogy önként egészítsék ki 50 P.-re alapító díjukat, hogy lapunk
megfelelő tartalommal jelenhessék meg.

Emlékeim

IX. közlemény.

Főhatóságom 1912-ben Abrudbányára rendelt lelkésznek. Bár azokat a kősziklákat nem nagyon szerettem, de az abrudbányai intelligenciának az unitáriusok iránti rokonszenve ott tartott.

A beköszöntöm után Mikó Dezső felügyelő gondnok és dr. Ürmössy Károly főgondnokunk fölvezette hozzám Ürmössy Lajos 90 éves szücsmester unitárius testvérünket, aki arról volt nevezetes, hogy 1949. után, mikor még a leégett templomok romokban heverték, ő tatotta az életben maradt magyaroknak az istentiszteletet. De nem csak összegyűjtötte és prédikált nekik, hanem keresztelt, esketett s temetett püspöki jóváhagyással.

Most is elmondották, hogy mily nagy veszteség érte az egyházközséget Rákosi István polgármester Budapestre távozásával, aki egyházközségünknek nagy tekintélyt szerzett. Mikó Dezső f. ü. gondnok elbeszélte, hogy az 1875-ben Abrudbányára érkező Jókai Mórt Rákosi István látta vendégül és ő adta a „Szegény gazdagok“ című regényének tárgyát, megmutatva neki azt az összeégett román leányt, ki eltakarva arcát a piacon kéregetett. Rákosi István szíves vendéglátása volt az a hatalmas erő, mellyel felkeltette Jókai lelkében az unitáriusok iránti rokonszenvét. Távozása alkalmával e szavakkal búcsúzott: „Méretet fogok venni az unitáriusokról.“ S 1876-ban el is látogatott Torockóra, melynek eredménye Egy az Isten című nagyértékű regényével a világ közvéleményét az unitáriusokra fordította.

A vegeyházasság egyik jellegzetessége. Ezt még az oly erős szervezet, mint a kongregáció sem tudta megakadályozni.

Abrudbányai főgondnokunk dr. Ürmössy Károly a becsületesség mintaképe, egyházunknak igazi apostola volt. Felelősége méltó társa, de mint zárdában növekedett, a katolikus vallást tartotta egyedüli üdvözítő vallásnak. Minden vágya az volt, hogy unitárius kisfiát katolikusnak nevelje. Vasárnaponként kézenfogva vitte a katolikus templomba. Egyszer azonban, amint az unitárius templom előtt elhaladtak, a kisfiú kikapta kezét édesanyja kezéből és beszaladt a templomba. Rákövetkező vasárnap édesanyja jobban megfogta kezét s ismét bevitte a katolikus templomba, de mialatt letérdepelt, e pillanatot felhasználva, kiszaladt és nagy boldogan befutott a szemben levő unitárius templomba édesapjához. E jelenet az édesanyját annyira meghatotta, hogy többé nem erőltette a dolgot. Így lett ebből a kisfiúból Békésgyulán az unitárius egyházközségnek oszlopos tagja.

Ez a eset ismétlődött meg Erszébetvároson. Orbán József erdőfőmérnök, unitárius egyházközségünknek kiváló főgondnokának magas műveltségű felesége szintén katolikus volt. Kis fiúkat katolikus szellemben nevelték, mivel unitárius lelkész nem volt Erszébetvároson. De mikor az E. K. Tanács az én egyházközségemhez, Haranglábhoz csatolta, minden erőmmel arra törekedtem, hogy Erszébetvároson egy kis hajlékot szervezzünk, fölvettem egy gyűlés alkalmával a templomépítés eszméjét. A gyűlés után az Orbán-család meghívott ebédre. Ebédközben újból letárgyaltuk a templomépítés tervét, mely szinte lehetetlennek tetszett, mert az egyházközség semmi vagyonnal sem rendelkezett. A kezdést megoldotta a kis Orbán Jóska. Hozzám szaladt, a kezében szorongatva 500 Leit és így szólt: pap bácsi, van nekem 500 leiem, melyet én gyűjtöttem össze s én ez összeget a templomépítésre adom. E jelenet oly lelkesítő hatással volt, hogy elhárult minden akadály és a templomot felépítettük.

Buzogány Kálmán
unitárius lelkész.

Székely tavasz

*Erdős hegyek patakja zúg;
Verőfényen zöldül a rét.
Az ébredő bükkös-erdő
Most bontja az ígérét.*

*A faluból kakasszó jön:
Rigófütytyöt hallok újból,
Rét ölén a patak-vizben,
Valahol egy asszony sujkol.*

*Fejem fölött pacsirta szól:
Most szállt fel a szemem előtt.
Vig öröme azért van tán
Meglátta a szántó-vetőt.*

*Bárány sirást kapkod a szél:
Tilinkószó hallszik tovább,
Faluvégén gyermeksereg
Karikázza az útorát.*

*Országúton juhnyáj halad:
Gépkocsi jön, túlköl, megáll,
Zürzavaros zsivaly között
Haragos úr lármája száll.*

*„Hajtsd félre már azt a csordát“
A juh-pásztor siet, szalad.
A csordára ordítóz, — míg
Az útszélre vonul a had.*

*Juhnyáj mellett kutya vigyáz;
Nehéz koloncz lóg a ryakán:
Megáll a nyáj, indul a gép,
Port fellegez maga után.*

*Elítiram találkozott:
Ki erre megy, ki meg arra,
Mindenkinek más az útja;
De egy a cél, — ami hajtja.*

*Barkaszagos pára-ködben
A napsugár bele havaz,
Az új élet küzdelmében
Énekel a székely tavasz!...*

IZSAK DOMOKOS

Irodalom és művészet

„ERDÉLY A MAGYAR KÉPVISELŐHÁZBAN“ ezen a címen 152 oldalas kötetet adott ki az Erdélyi Párt, amely áttekintő képet nyújt az erdélyi törvényhozók 1942. évi parlamenti munkásságáról. Az Erdélyi Párt az elmúlt évben is kötet formájában ismertette a nyilvánossággal az erdélyi képviselők parlamenti működését. A kiadvány nemcsak azért keltett országszerte érdeklődést és visszhangot, mert részletes tájékoztatót adott az összes időszerű kérdésekről, hanem mert politikamentes új hangot vitt a magyar közéletbe: Erdély hangját. A mostani kiadvány is az egységes és oszthatalan Magyarország mellett tesz hitvallást és ugyanakkor megismerteti az olvasóval Erdély bekapcsolódását az országos politikába, valamint az összes megoldásra váró erdélyi feladatokat. Külön figyelmet érdemel a délerdélyi magyarságról szóló fejezet, amely az idegen uralom alatt álló magyarság sorskérdéseivel foglalkozik és közli az Erdélyi Pártnak a délerdélyi magyarság kérdéseivel kapcsolatos parlamenti nyilatkozatát. Az Erdélyi Párt ezzel a kiadvánnyal az egységes magyar nemzetlélek kialakításához járult hozzá, mert azt az elvet szolgálja, hogy egymás tökéletes megismerése által tudjuk megvalósítani a jövődő újjáépítés nagy feladatait. A kiadványt a képviselőházi naplók alapján Végh József szerkesztő, az Erdélyi Párt sajtóelőadója állította össze.

MEGJELENT dr. Abrudbányai János és Ferencz József szerkesztésében „Egy Istenünk, egy magyar hazánk“ című rendkívül érdekes könyv. Ára 5 P. Jövő számunkban méltatására visszatérünk.

FELHÍVÁS. A kolozsvári Egyetemi Irodalomtörténeti Intézet megbízásából *Krizsa János* püspök műveinek összegyűjtésével és sajtó alá rendezésével foglalkozom. Kérek mindenkit, aki bármilyen jelentéktelen adat birtokában is lenne, akár a szerzőtől származó, akár csak reá vonatkozó levél, feljegyzés, megjegyzés, továbbá ott tartózkodására, átutazására, levelezésére, barátkozására és ismeretségére vonatkozó adalék, körleveleinek, leveleinek eredményéről, visszhangjáról és hatásáról szóló bármilyen kis adat, a tudományos cél érdekében és a kiadás teljességéért szíveskedjék erről az alábbi címre értestést küldeni. Ugyanezt kérem *Bölöni Farkas Sándor*-ral és báró *Orbán Balázs*-szal kapcsolatosan is, hogy annakidején a felhívást ne kelljen megismételni. Ha eredmény mutatkozik, mindenkivel személyesen veszem fel a kapcsolatot.

Kolozsvár,
Egyetemi Irodalomtörténeti Intézet
Király-utca 14.

Faragó József
egyet. hallg.

DR. GELEI JÓZSEF FŐGONDNOK ÚR nagyszerű előadást tartott Szatmáron, az Iskolánkívüli Népmívelési Bizottság keretében „Nemzeteszmény és nemzetnevelés” címen. Az előadás a róm. kath. gimnázium dísztermében volt f. évi május hó 5-én délután 7 órai kezdettel s azon Szatmár város közönsége igen nagy számban jelent meg, úgyannyira, hogy a hatalmas terem majdnem kicsinynek bizonyult a közönség befogadására. Előadás után a főgondnok úr eszmecsere-t folytatott a szatmári unitárius hívekkel, kik a szórvány lelkéssel együtt az előadáson megjelentek.

Május 6-án a Főgondnok Úr Lőrinczy Géza lelkéssel Nagy-károlyba utazott s az ottani unitárius hívek körében több látogatást tett.

Az unitárius hívek örömmel ragadták meg ezt a ritka alkalmat, hogy egyházunk világi fejével találkozhassanak s szeretettel vették őt körül.

VÁLASZTMÁNYI ÜLÉST TARTOTT Székelykereszturt június 5-én lelkészszövetségünk. A lelkészi fizetések rendezésének kérdése szerepelt a tárgysorozat rendjén s újabb feliratban kérték egyházi főtanácsunkat a kérdés mielőbbi elintézésére. Az állandóan növekvő drágaság a többi fixfizetéses tisztviselővel együtt a lelkészeket sújtja a leginkább, s a szokásos fizetésemeléseknél az ő javadalmazásuk nem emelkedik még olyan mértékben sem, mint ahogyan az az állami tisztviselőknél történt. Elhatározták az őszi tanulmányi továbbképző műsortervét, annak idejét okt. 7—10 napjaiban állapították meg. A választmányi ülés egyéb határozatait körlevelben közlik a lelkészi kar tagjaival.

A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS KOLLÉGIUM KONVIKTUSA közli a szülőkkel, hogy a jövő tanévi ellátás biztosítására 1943. július 15-ig írásban kell jelentkezni és egyidejűleg a konviktus 957. számú csekkszámújára 60, azaz hatvan pengőt postán elküldeni. Ez az összeg elszámolódik a jövő évi (620 Pengő) ellátási díjában. Ez előzetes díjfizetés alól csak a Berde-bizottság tagjai mentesülhetnek.

A BUDAPESTI MAGYAR PROTESTÁNS NŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE ELŐADÓESTÉLYÉT 1943. május 28-án tartotta a Deák-téri leánygimnázium dísztermében, abban a teremben, ahol *Derzsi* Károly egyházközség alapító lelkészünk az egyházközség megalakulása alkalmából istentiszteleteinket templomunk felépítéséig tartotta. Ebben a teremben adott találkozót a három protestáns felekezet Nőszövetsége egymásnak. Ez a világháború után Budapesten az első alkalom, hogy a három protestáns felekezet lelkészi karával testvéri egyetértésben együtt munkálkodik. Eszünkbe juttatta nekünk, kik szerencsések voltunk, hogy részt vehettünk dr. *Maszyák Strompf, Haypál* Benő és szeretett püspökünk hősi munkájában, azokat a szép időket megérhettük, mikor a Dávid Ferenc egyet kebelébe építettük sok reménységgel a protestánsuniót. Azóta de messze eltértünk ettől a nemes eszmétől! A felekezetek szószólói most nem azt nézik, ami összehoz minket, hanem azt, ami elválaszt bennünket, ez az oka, hogy a Dávid Ferenc egyet szép munkája abbamaradt, hiába törekszik a mostani vezetőség is a közös munkára. Azonban a minden szépért, jóért és nemesért lelkesülő nők ez alkalommal, mikor nagytaresai gyermeknyaraltatási akció javára összejövetelt rendeztek, vagy állították össze a műsort, hogy abban mind a három felekezet egy-egy lelkész vegyen részt és a három felekezet hölgytagjai s a férfitagok közül is sokan megjelentek ezen az ünnepen. *Keken* András evangélikus lelkész megnyitójában beszélt az örökértékű javakról: a hazaszeretetről, testvéri összetartásról és a mélységes hítről, amelybe a három protestáns egyház együttműködésére van szükség, hogy e sziklaszilárd vár védőfallá legyen a béke és szeretet védelmére. *Keresztessy Kreutz* Hedvig énekművésznő nagy művészettel adta elő *Heltay* Nóra leánygimnázium VII. osztályos tanuló hegedű és *Wettler* Jenő karnagy zongorakiséréte mellett *Bach* J. S. áriáját az 57. Contataból. „Hódítás harc nélkül“ címen tartott előadást *Haypál* Béla református lelkész, ismertette a női lélekhez méltó munkát, amellyel meghódíthatja kitarással az egész világot és a békét örökéletűvé teheti ebben a háborgó világban. Ez a munka az áldozatos lélek munkája. A *Lutherania* vegyeskar *Wettler* Jenő vezényletével *Rajter* „Add meg a mi mindennapi kenyerünket“ és *Mikus-Csák* „Légyen mint Isten akarja“ című vallásos énekeket adta elő meghatározó egyszerűséggel és dicséretre méltó összhanggal. Élvezet volt hallgatni ezt az égisz emelő együttest. *Csanády* György előadóművész saját költeményeit adta elő. A mai időből szólóttak ezek a szívből jövő költői ihlettel megírt és előadott költemények. *Szent-Iványi* Sándor vezető lelkészünk zárószavait „Reménységünk a gyermek“ címen adta elő. Ebben a beszédben Jézus életéből jeleneteket elevenített fel közönsége

előtt, azokat a jeleneteket, mikor ő a gyermek és Mária az édesanya állottak egymással szemben. Ez a felolvasó est első lépcsőfoka a magyar protestáns egyetértésnek. Adja a Isten, hogy minél előbb újra tegyünk bizonyosságot arról, hogy nem hiába küzdöttek a protestáns vezetők a protestáns egyházunk a háború előtti vezető egyéniségei.

Ujvári László

A DÁVID FERENC EGYLET KÖZGYŰLÉSE. Hírt adtunk volt arról, hogy a D. F. Egylet ünnepies közgyűlése alkalmával a hivatalos rész tárgyalása elmaradt, mert a tagok nem voltak jelen az alapszabályokban előírt számban. Minthogy az egylet elnökségének a figyelme már előre fel volt híva arra, hogy a szabályokhoz alkalmazkodást felülvizsgálják, a hivatalos ügyek tárgyalását s ezek közt a tisztújítás megejtését a határozatkép-telenség esetére kitűzött második közgyűlésre: április 11-ére halasztotta. Ekkor kevés érdeklődő előtt megtörtént a választás. Ez a gyűlés a tagok számára való tekintet nélkül határozatképes volt. Azonban a választásra nézve a szabályzat be nem tartása indokolással előterjesztés adatott be az E. K. Tanácshoz. Az E. K. Tanács még eddig tudtunkkal nem vizsgálta felül az ügyet s ezért a választás eredményéről s különösen pedig az E. K. Tanács erre vonatkozó határozatáról közleményt nem adtunk, nem adhattunk ki. Mondanunk sem kell, hogy ezt nagy sajnálattal tesszük, mert olvasóinkat, tagtársainkat mindenkor értesíteni szoktuk az egylet fontos eseményeiről. Hogy most ezt nem tehetjük, az a szerkesztő akaratán túlmenő okokból következett be. Természetes, hogy mihelyt ez az ügy elintézést nyer, teljes őszinteséggel közölni fogjuk a változást. Reméljük, hogy a jövő számban már erről értesítést is adhatunk.

A NAGYHOMORÓDMENTI TÁRSASKÖR május 16-án tartott összejövetelén tizenöt székely község vezetői találkoztak egymással Homoróds. ntpálon. Kiss Sándor elnök idézte az „igazságos“ magyar királynak, Hunyadi Mátyásnak emlékét. Beállította Mátyás királyt az akkori Európa történetébe, aki országának és személyének fényt és dicsőséget szerzett. Népének szívében ma is élő személyét idézte, amint azt a magyar szépirodalom megörökítette. Előadást tartott Kónya Kálmán lelkész a törvényről. Megkapó példákkal szemléltette a törvény szükségességét és szerepét az emberi együttélésben, kiemelve, hogy egyedül a szívből írott törvény az, ami a tételes törvényt feleslegessé teheti. Találóan alkalmazta fejtegetéseinek eredményét mai sorsdöntő helyzetükre, amikor mint öntudatos magyarok minden rendelkezést megértéssel kell fogadnunk és teljesítenünk, hogy a szebb jövőre magunkat érdemessé tehesünk. A jog és törvénybölcseleti előadást, elvontságai mellett is nagy megértéssel hallgatta és tetszésnyilvánítással fogadta a hallgatóság. Ezután a háborús közigazgatásról és a terménybeszolgáltatási

rendszeréről tartotta meg előadását dr. Tary Sándor vármegyei közellátási előadó. Levezette a közigazgatás állami gépezetét a legvégső szervig, a községig, kiemelve, hogy munkáját akkor kíséri áldás és siker, ha rendelkezéseinek alkalmazóit mindenben igazságosság vezeti. Majd a terménybeszolgáltatás új rendszerét ismertette. A nagy tetszéssel fogadott előadás után előadóhoz Nagyhomoródmente kiscgazdái kérdéseket intéztek. A kérdésekre adott válaszokból és magából az előadásból a hallgatóság megkönnyebbülést, a munkára erőt merített. A komoly, fegyelmezett lefolyású gyűlés az elnöki bezáró után a Himnuszszal⁹ ért véget.

AZ UNITARIUS LELKÉSZEK SZÖVETSÉGE ÜDÜLŐJE SZOVÁTA-FÜRDŐN június 28-án megnyílik. Amennyiben a lelkészek nem vesznek igénybe minden szobát, úgy felekezeti iskoláink tanárait és tanítóit is szeretettel várjuk az üdülőbe. Napi ágy használati díj kettő pengő személyenkint. Érdeklődni dr. Abrudbányai János alelnöknél lehet.

SZABÓ JENŐ orgonakészítőmester az elmúlt évben több egyházközségünkben javított orgonát. Jánosfalván (u. p. H.-Szentpál, Udvarhely vm). előírása szerint új orgonasípokot rendeltünk. Amennyiben valaki tudná, hogy az orgonamester jelenleg hol van, s értesítené, hogy az orgonasípok készen vannak a berakásra, jó szolgálalat tenne ügyünknek.

A KOLOZSVÁRI UNITARIUS KOLLÉGIUM igazgatósága pályázatot hirdet egy vallásan, egy magyar-latin, egy magyar-francia és egy történelem-földrajz szakcsoportú rendes, vagy helyettes tanári állásra. Pályázhatnak megfelelő képesítésű tanárok. Rendes tanár csak unitárius vallású lehet. A szabályszerűen felszerelt kéréseket folyó év július hó 15-ig kell az igazgatósághoz be nyújtani. Az állásokat folyó év szeptember 1-én kell elfoglalni. A pályázati kérésekhez a származásra vonatkozó okmányokat is csatolni kell nagyszülőikig bezáróan. Javadalmazás az állami tanárokéval azonos.

A KOLOZSVÁRI gimnáziumunkban 1912—13-ban végzett osztálytársak 30 éves találkozója folyó évi június hó 20-án dél-előtt 9 órakor lesz.

FELHIVÁS. Az 1942. és 1943. évi naptárak árának beküldését a kiküldött csekken a legsürgősebben kérjük. D. F. E. csekkszámájának száma: 34.903.

Kőröspataki KISS KÁROLY bihari egyházközségünkbe lelkészi kinevezést nyert és állását június hó 13-án elfoglalta. Isten áldása legyen munkásságán!

ADOMÁNYOZÁS. A kolozsvári Unitárius Leányotthon részére Nagy Kálmánné úrnő Nagyváradról 100 P.-t ajándékozott. Fogadja nemesszívú adományáért e helyről is a Leányotthon hálás köszönetét.

HALÁLOZÁS. Id. Györffy István ny. ig. tanító, énkvezér és egyházi tanácsos, a Homoródmenti Tanítói körnek volt elnöke, munkás életének 82-ik, boldog házasságának 60-ik évében május hó 12-én meghalt. Halálát özvegyén, gyermekein és unokáin kívül nagyszámú rokoni és baráti kör gyászolja. — Árkos Barabás József dr. orvos, ny. belügyminiszteri osztályfőnök, 67 éves korában rövid szenvedés után megszűnt élni. Fia volt néhai Barabás Lajos székelykersztúri lelkész és tanárnak. Halálát széleskörű rokonságon kívül barátainak, tisztelőinek nagy száma gyászolja. — Árkosi Nagy Gyula MÁV. ellenőr életének 48-ik, boldog házasságának huszonnegyedik évében váratlanul elhunyt. Hirtelen halálát nején és leányán kívül testvérei, kiterjedt rokonság, barátainak és tisztelőinek nagy száma gyászolja.

A mindenható Isten adjon vigaszt a megsomorodott szíveknek.

HIRDETMÉNY. Az Unitárius Leányotthonba az 1943—44. iskolai évre a felvétel iránti kéréseket a Leányotthon Előljárogóságának címezve (Kossuth L.-u. 7. sz.) július 1-ig kell beküldeni, mert a létszám betelte után érkező folyamodványokat az Előljárogóság nem veheti figyelembe.

NYUGTÁZÁS. Az Egylet pénztárába 1943. év május 8-tól június 10-ig az alábbi díjakat fizették be: I. Alapító díjba: Nagy László Naszód 30 P. II. Tagsági díjba: Dr. Nagy József 1941—43., Bodor András 1943. Kolozsvár, Varga László Győr 1943., Salamon Sándor Maroshévíz 1941—43-ra. III. Előfizetési díjba: Bodor János Kispeszt 1943., Koncz Gyuláné Marosvásárhely 1943., Geréb Ádám Kolozsvár 1943-ra. Hódmezővásárhelyi előfizetők: Veres Károly, Ágoston János, Kádár Isatván, Jakab Sándor, Sallai Sándor, Joó Jánosné, Hetényi Etel, Suhajik Zoltán, Krizsán Lajosné, Rác Sándor, Berecz Ernőné, Szappanos Lajosné, Szalkai János. Kissolymosi előfizetők: Máthé Pál, Danka János, Markos Ferenc 1943-ra. Kolozsvár, 1943. június 10. **Rázmány Mór** pénztáros.

ELŐFIZETÉS. *A Dávid Ferenc egyleti örökös alapító tagsági díj 50 P. Évi tagsági díj 3 P. Csak előfizetési (pártoló) díj évi 2 P. Az alapító és tagsági díj az egyleti tagság teljességére jogosít, s így természetesen az Unitárius Közlönyre is. Pártoló tagság csak az Unitárius Közlönyre és a közgyűlésen való felszólalásra. — Mindenki rendezze díjait, hogy lapunk is eleget tehessen hivatásának. — D. F. E. csekkszám: 34.903. Minden pénz az egyleti pénztárhoz (Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 9.) küldendő.*

A LAP ELFOGADÁSA ELŐFIZETÉSRE KÖTELEZ. — KÜLDJE BE AZONNAL ELŐFIZETÉSÉT.

Az „Unitárius Közlöny” megjelenik havonta 15-én.

Felelős szerkesztő és kiadó: **BENCZÉDI PÁL**, Kolozsvár, Kossuth L.-u. 9.